

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 14 April 1890, kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, omfattande anslagen till sjöförsvaret.
(1:a U. A.)

Ordinarie anslag.**Aflöning för flottans corpser och stater.**

1:o. Till aflöning för flottans corpser och stater äro för innevarande år anvisade:		<i>Angående aflöning för flottans corpser och stater. [1—3.]</i>
dels det härför å ordinarie stat uppförda anslag	kr. 1,445,734: —	
dels det till ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län likaledes å ordinarie stat uppförda anslag	» 114,000: —	
dels ock å extra stat till genomförande af senast beslutade lönereglering för flottan	» 50,000: —	
	<hr/>	
	eller tillhopa	kr. 1,609,734: —

Utöfver detta belopp erfordrades, enligt hvad af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvärens den 11 januari 1890 inhemtas, för den

del af nya sjömanscorpser, som under år 1891 skulle uppsättas, 67,000 kronor, hvarmed det ordinarie anslaget till aflöning alltså borde förhöjas.

Utskottet hemställer,

att, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, det i nu gällande riksstat till aflöning för flottans corpser och stater anvisade anslag å 1,445,734 kronor må förhöjas med det för år 1891 till förändrad organisation af sjömanscorpser erforderliga belopp 67,000 kronor till 1,512,734 kronor.

2:o. Med tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning och under erinran, att densamma öfverensstämmar med hvad vid föregående riksmöten blifvit af Kongl. Maj:t föreslaget och af Riksdagen godkändt, hemställer utskottet,

att hvad af anslaget till ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Møre härad af Kalmar län icke redan på grund af 1872 och 1876 årens riksdagsbeslut bör inräknas bland tillgångarne till aflöning för flottans corpser och stater må likasom föregående år för fyllande af behovet under denna anslagstitel under år 1891 användas.

3:o. Kongl. Maj:t har vidare under samma anslagstitel föreslagit, att i öfrigt ett anslag af 50,000 kronor till genomförande af senast beslutade lönereglering för flottan måtte å extra stat för år 1891 anvisas att gemensamt med anslaget till aflöning för flottans corpser och stater redovisas.

Under hänvisning till den utredning i förevarande fråga, som utskottet lemnade vid 1889 års riksdag, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, till genomförande af den beslutade löneregleringen för flottans corpser och stater, bevilja på extra stat för år 1891 ett anslag af 50,000 kronor, att redovisas gemensamt med anslaget till aflöning för flottans corpser och stater.

Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna.

4:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att den på reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna under år 1891 möjligen uppkommande besparing måtte få användas till betäckande af den brist, som, innan anslaget erhållit reservationsanslags natur, på detsamma uppkommit.

Angående beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna.
[4.]

Såsom af statsrådsprotokollet inhemtas å sidan 3, har departementschefen erinrat, att med anledning af Kongl. Maj:ts framställning senaste Riksdag medgifvit, att de på reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna under år 1890 uppkommande besparingar finge användas till betäckande af den brist, som innan anslaget erhållit reservationsanslags natur, å detsamma uppkommit. Då det icke kunde med visshet påräknas, att besparingarne å ifrågavarande anslag till och med år 1890 komme att uppgå till det belopp, 14,139 kronor 68 öre, som bristen för närvarande utgjorde, hade marinförvaltningen föreslagit, att, Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen äska, jemte anslagets uppförande i staten till samma belopp som för innevarande år, medgifvande att, till utjemnande af återstoden af berörda brist, måtte få användas, jemväl den besparing, som under år 1891 kunde på anslaget beredas.

Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna.

5:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att förslagsanslaget till lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, nu 100,000 kronor, måtte, under förutsättning att en ytterligare lindring i dessa besvär af tio procent blefve af Riksdagen beslutad, med 6,000 kronor höjas till 106,000 kronor.

Angående lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna.
[5.]

På sätt i statsrådsprotokollet öfver sjöförvarsärenden den 11 januari innevarande år meddelas, hade, för att bereda de rust- och rotehållare vid båtsmanshållet, hvilka utgjorde rustnings- eller roteringsbesvärerna effektivt, den år 1885 beslutade lindring i samma besvär,

uppförts å femte hufvudtiteln ett förslagsanslag af 162,000 kronor. Sedan beslut år 1887 fattats om båtsmanshällets vakanssättning hade, vid det förhållande att för alla vakanssatta rotar lindringen skulle utgå medelst afskrifning af vakansafgiften och icke genom utbetalning från statsverket, anslaget i mån af vakanssättningens fortgång blifvit ned-satt samt utgjorde för närvarande 100,000 kronor. Med afseende på den fortgående vakanssättningen skulle detta belopp för år 1891 ned-sättas till 80,000 kronor.

Men enär Kongl. Maj:t förklarar sig vilja föreslå Riksdagen att under vissa villkor besluta en ytterligare lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna af tio procent och denna skulle komma att genom ut-betalning från statsverket af motsvarande belopp beredas de rust- och rotehåll, som ännu vore effektiva, blefve, enligt hvad departements-chefen vidare anført, en förhöjning af anslaget med afseende härpå erforderlig, och borde denna förhöjning, då den ifrågakommande lin-dringen skulle utgöra en tredjedel af den förut medgifna, bestämmas till en tredjedel af hvad anslaget eljest bort för år 1891 utgöra och således i rundt tal till 26,000 kronor.

På grund häraf hade departementschefen, under förutsättning att en ytterligare lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna af 10 procent blefve af Riksdagen beslutad, hemställt att nu ifrågavarande anslag måtte för år 1891 upptagas till ett belopp af 106,000 kronor.

Då emellertid Kongl. Maj:ts förslag om en ytterligare lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna af tio procent icke af Riksdagen bifallits och de af herrar H. Andersson, J. Eliasson och A. P. Danielson m. fl. inom Riksdagen väckta motioner om ytterligare lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna ej heller vunnit Riksdagens bifall, har förutsättningen för en förhöjning i förevarande anslag förfallit. Under dessa förhållanden torde deremot detta anslag för år 1891, i likhet med föregående år, böra minskas med hänsyn till den beräknade va-kanssättningen under året med omkring en åttendedel af ursprungliga anslagsbeloppet 162,000 kronor, eller i jemnt tusental med 20,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att förslagsanslaget till lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna må för år 1891 nedsättas från 100,000 kronor till 80,000 kronor.

Sjökrigsskolan.

6:o. Kongl. Maj:t har vidare föreslagit,
att de vid sjökrigsskolan anstälde lektorsers förmåner måtte sålunda förbättras:

Angående
sjökrigs-
skolan.
[6—8.]

a) att aflöningen i första lönegraden bestämdes till 3,600 kronor, deraf 1,800 kronor lön, 1,200 kronor tjänstgöringspenningar och 600 kronor hyresbidrag;

b) att de nu utgående ålderstilläggen, hvilka skulle anses såsom tillägg i den fasta lönen måtte i 2:a, 3:e och 4:e lönegraden förhöjas från 250 till 500 kronor;

c) att lektorerna vid sjökrigsskolan måtte åtnjuta rätt till tjänst-årsberäkning i likhet med lektorerna vid de allmänna läroverken; samt

d) att lektorerna vid sjökrigsskolan måtte förklaras berättigade att från allmänna indragningsstaten erhålla pension efter enahanda grunder och på samma villkor, som vore eller blefve bestämda för lektorernas vid de allmänna läroverken pensionsrätt,

allt med villkor att den, som ville komma i åtnjutande af dessa förbättrade löneförmåner och af pensionsrätt, icke måtte jemte sin lärarebefattning vid sjökrigsskolan utöfva lärareverksamhet vid någon privat undervisningsanstalt för inträde i nämnda skola, samt före 1891 års ingång anmälde sig att med samma år ingå på den nya lönestaten, äfvensom att han i öfrigt skulle i tillämpliga delar vara underkastad de vid löneregleringarne för statens embets- och tjänstemän i allmänhet för lönernas åtnjutande fastställda villkor;

att den här ofvan i punkten b) bestämda förhöjning i ålderstillägg äfven måtte medgifvas biträdande läraren i matematik;

att för beredande af ofvanberörda löneförbättring måtte utöfver de 1,300 kronor af kadetternes terminsafgifter, som enligt Riksdagens medgifvande år 1888 finge dertill användas, af Riksdagen beviljas en förhöjning af 1,860 kronor i det för sjökrigsskolan anvisade auslag 31,040 kronor, så att detsamma komme att utgöra 32,900 kronor.

Då Kongl. Maj:ts förevarande framställning delvis sammanhänger med Kongl. Maj:ts den 7 februari innevarande år till Riksdagen aflåtna proposition angående ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna, kommer utskottet att framdeles, sedan Riksdagen fattat beslut i anledning af berörda proposition, afgifva utlåtande öfver Kongl. Maj:ts förevarande framställning; hvilket utskottet skolat för Riksdagen

anmäla.

Durchmarschkostnader samt rese- och traktamentspenningar.

Angående
durchmarsch-
kostnader
m. m.
[9.]

7:o. Med tillstyrkande af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, får utskottet, i enlighet med det förslag till genomförande af sjömanscorpens förändrade organisation, som af 1887 års Riksdag bifölls, hemställa,

att i riksstaten för år 1891 anslaget till durchmarschkostnader må nedsättas med 4,000 kronor eller från 22,000 kronor till 18,000 kronor samt anslaget till rese- och traktamentspenningar förhöjas med 2,000 kronor eller från 23,000 kronor till 25,000 kronor.

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna.

Angående
lots- och fyr-
inrättningen
m. m.
[10.]

8:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att det till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna erforderliga penningeanslag måtte upptagas till enahanda belopp, hvar till inkomsten af titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller till 1,200,000 kronor, och följaktligen anslaget, med inberäkning af deri ingående friheter och ersättningar, utföras med 1,200,409 kronor; hvarvid Kongl. Maj:t tillika förutsatt, att de å inkomsttiteln fyr- och båkmedel uppkommande öfverskott fortfarande såsom hittills finge användas för de med anslaget afsedda ändamål.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 44) har herr greve *F. K. H. Strömfelt* på anförda skäl hemställt, att Riksdagen behagade besluta, att sedan det till lots- och fyrinrättningen samt lifräddningsanstalterna erforderliga penningeanslag blifvit årligen beräknadt, det af fyr- och båkmedel derefter uppkommande verkliga öfverskott måtte till sjöfartsnäringens och skeppsbyggeriets upphjelpande användas.

Om, med frångående af Riksdagens hittills följda åsigt, att fyr- och båkafgifterna icke äro att betrakta såsom en inkomstkälla för tillgodoseende af statens allmänna behof, utan såsom en särskild, af en viss rörelse utgående afgift, uteslutande afsedd för underhåll och förbättrande af vissa för denna rörelses underlättande inrättade anstalter, det skulle synas lämpligt att, såsom motionären föreslagit, använda uppkommande öfverskott till sjöfartsnäringens och skeppsbyggeriets

upphjelpande, lärer den af Kongl. Maj:t nyligen tillsatta komitén före afgifvande af förslag till åtgärder för befrämjande af denna närings utveckling taga sådant i öfvervägande, hvarför utskottet anser, att motionen för närvarande icke bör till någon Riksdagens åtgärd för-
anleda.

Utskottet hemställer alltså,

att, med afslag å grefve Strömfelts motion, Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Undervisningsanstalter för sjöfart.

9:o. Under denna anslagstitel har Kongl. Maj:t hemställt:

att navigationskolan i Strömstad måtte indragas vid utgången af augusti månad år 1890;

att femte hufvudtitelns anslag å 94,650 kronor till undervisningsanstalter för sjöfart måtte minskas med det till undervisningsmeddelande åt lokomotivförareelever vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö samt ersättning tillsvidare med 100 kronor årligen till hvardera af föreståndarne vid nämnda skolor för besväret med lokomotivförare-elevs inskrifning, pröfning m. m. anvisade anslagsbelopp af 1,800 kronor;

att Riksdagen måtte godkänna det statsrådsprotokollet bilagda förslag till stat för rikets navigationsskolor att tillämpas från och med år 1891, med förklarande:

att skolornas föreståndare och lärare i navigationsafdelningen skulle, då de uppnått 65 lefnads- och 35 tjensteår, vara förpligtade att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjensten afgå, Kongl. Maj:t dock obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvades kunna i tjensten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kunde finnas villig att i densamma kvarstå, samt

att föreståndare eller lärare i navigationsafdelningen, som i minst tre år lidit af lamhet, blindhet, döfhet eller vansinne, utan att anledning förefunnes, att han kunde återvinna tjenstbarhet, måtte, sedan detta förhållande blifvit genom föregående undersökning vederbörligen utredt, kunna utan egen ansökning från tjensten skiljas mot åtnjutande under

*Angående
undervisningsanstalterna för
sjöfart.*

[11—13.]

sin återstående lifstid af pension från allmänna indragningsstaten till belopp motsvarande innehafvande lön.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 193) har herr *J. A. Johansson* i Bastholmen föreslagit, att Riksdagen måtte öfverflytta det anslag, som till navigationsskolan i Strömstad hitintills utgått, åt en annan dylik skola, belägen i mellersta delen af Bobuslän.

Med anledning af väckt fråga om anordnande på lämpligare sätt än hitills af undervisningskurs samt examens- och undervisningsprof för vinnande af kompetens att söka föreståndarebefattning vid navigationsskolorna äfvensom af inkomna förslag till förändringar, åsyftande att meddela eleverna vid navigationsskolorna fullständigare undervisning i vissa ämnen, hade, enligt hvad statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet till förenämnda statsrådsprotokoll meddelat, Kongl. Maj:t låtit tillkalla sakkunnige personer för att inom departementet biträda vid uppgörande af förslag till de ändringar i gällande reglemente för navigationsskolorna i riket, hvilka sålunda kunde finnas erforderliga.

Sedan i följd häraf den sålunda inom departementet tillsatta komitén uppgjort förslag till nytt reglemente samt i sammanhang dermed ifrågasatt dels indragning af en del af de nuvarande navigationsskolorna, dels ökande af undervisningsämnen och kurser med deraf föranledd utsträckning af undervisningstiden, äfvensom, i följd häraf, någon förbättring af såväl föreståndarnes aflöning som lärarnes ställning, blefve det nödigt att, innan Kongl. Maj:t till afgörande företoge frågan om det förändrade navigationsskolereglementet, hos Riksdagen, som fastställt staterna för dessa skolor, göra framställning om de ändringar, som i dessa stater kunde finnas af förberörda förhållanden påkallade.

Hvad först anginge frågan om indragning af en del navigations-skolor hade, efter hvad departementschefen vidare anförde, komiterades flertal ansett en minskning i skolornas antal kunna och böra ega rum dels därför att, sedan segelfartygen allt mera undanträngts af större ångfartyg, behovet af befäl och underbefäl för handelsflottan minskats, hvilket framginge deraf att elevantalet vid navigationsskolorna under de 11 sista åren varit i jemnt nedgående, dels ock därför att, i följd af den förändrade organisationen af flottans sjömanscorps, den antagligen icke obetydliga del sjöfolk, som inginge i den nya sjömanscorpsen och efter utgången af den aktiva tjenstetiden ville taga sina navigations-examina, skulle föredraga att göra detta vid flottans underbefälsskolor; hvarjemte desse komiterade ansett minskningen i skolornas antal medföra fördelarne af större likhet i undervisningen och en verksammare inspektion än för närvarande, då inspektören icke kunde medhinna att

sjelf närvara vid alla examina. De skolor, hvilka blifvit föreslagna att indragas, vore skolorna i Strömstad, Carlshamn och Vestervik.

På i statsrådsprotokollet å sid. 15 och 16 anförda skäl ansåge departementschefen skolorna i Carlshamn och Vestervik icke böra indragas, men vore deremot af den mening att navigationsskolan i Strömstad, med afseende å hvad komiténs flertal derom anført, borde och jemväl utan synnerlig olägenhet kunde indragas. Derest denna mening vunne bifall, blefve det till denna skola anvisade anslagsbelopp disponibelt och kunde tagas i anspråk för genomförande af de förbättringar i navigationsskoleföreståndarnes aflöning samt det ökade behofvet af lärarekrafter, som det nya reglementsförslaget afsåge vid de öfriga skolorna, så att dessa förändringar läte sig genomföras, utan att det nu till undervisningsanstalterna för sjöfart anvisade anslag behöfde förhöjas.

I det nya reglementsförslaget hade intagits bestämmelser om, att navigationsskoleinspektören skulle hafva icke blott rättighet utan skyldighet att minst en gång under hvarje läsår besöka och inspektera hvarje navigationsskola samt dessutom öfvervara alla examina. För de ökade göromål, inspektören sålunda skulle erhålla, hade komiterade för honom föreslagit ett från 1,000 till 1,500 kronor ökad arfvode; och hade departementschefen, som delade komiterades uppfattning om behöfligheten af en oftare skeende inspektion af skolorna än den nu i regeln hvart annat år återkommande, ansett nämnda förhöjda arfvode böra i statförslaget upptagas.

Med afseende derpå att nu gällande bestämmelser angående de kunskaper, hvilka sökande till föreståndarebefattning vid navigationskola skall styrka sig ega, vore allt för obestämda, hade inspektören för navigationsskolorna till afhjelpande häraf föreslagit, att ett bestämdt årligt arfvode måtte tilldelas professorn i geodesi och astronomi vid generalstaben, som för åtnjutande deraf skulle hafva skyldighet att undervisa och examinera enligt föreslagna kurser uti ämnena matematik samt praktisk och teoretisk astronomi de sjöofficerare och sjökaptener, som önskade vinna behörighet att söka befattning såsom föreståndare vid navigationsskola. Komiterade, som upptagit detta inspektörens förslag, hade ansett berörda arfvode böra bestämmas till 800 kronor. Likaledes hade komiterade, som ansett ökade kunskapsfordringar i kompass- och deviations-lära, angående tidvattnet samt uti nautisk meteorologi böra ställas på navigationsskoleföreståndare, föreslagit att undervisning och examinerande i dessa ämnen skulle upp-

dragas åt föreståndaren för nautisk-meteorologiska byrån mot ett arfvode af 500 kronor.

Jemväl dessa båda förslag hade departementschefen på skäl, som återfinnas å sid. 17 i statsrådsprotokollet, ansett sig böra förorda.

Med de förändrade förhållanden för sjöfarten, som under senaste tid uppkommit genom segelfartygens ersättande med ångfartyg, hade, enligt komiterades åsigt, behovet af en förändring i utbildningen för fartygens befälhafvare gjort sig mera känbar, i det att hvarje sjökaptan numera behöfde den insigt uti ångmaskinlära, som förut erfordrats endast för befälhafvare å passagerareångfartyg, hvarför komiterade föreslagit, att ångfartygsbefälhafvareklassen måtte få indragas och ämnet ångmaskinlära ingå i undervisningen inom sjökaptensklassen. Den nu vid alla skolor förefintliga maskinistafdelningen skulle i följd häraf bortfalla utom vid de skolor, der äfven maskinist- och öfvermaskinistklasser funnes, och skolorna indelas i 2 grupper: fullständiga med navigations- och maskinistafdelningar och icke fullständiga med endast navigationsafdelning.

Vidare hade komiterade med anledning af derom gjorda framställningar föreslagit, dels att såväl i sjökaptens- som i styrmansklasserna undervisning skulle meddelas i författningar, som med sjömansyrket egde gemenskap, äfvensom i enklare bokhålleri, dels ock att en utvidgning af kurserna i en del läroämnen skulle ega rum. Och hade med afseende på de sålunda ökade fordringarne en förlängning i undervisningstiden för navigationsafdelningen af högst en månad jemväl måst föreslås.

Marinförvaltningen, hvilken hörts öfver komiterades förslag, hade i dessa nu omförmälda hänseenden i hufvudsak delat komiterades uppfattning.

Såsom en följd af dessa ifrågakända förändringar hade så väl komiterade som marinförvaltningen funnit följande förändringar i den hittills gällande staten för navigationsskolorna påkallade:

att föreståndarne för det ökade arbete, förändringarne medförde, erhöle någon tillökning i tjänstgöringspenningar, hvilken tillökning föreslagits till 300 kronor för hvardera utom för föreståndaren för skolan i Malmö, som hittills endast haft 700 kronor tjänstgöringspenningar, men med afseende derå, att så väl göromålen för honom som lefnadskostnaden i Malmö vore jemförliga med tjänstegöromålen och lefnadskostnaden i Stockholm och Göteborg, ansetts böra åtnjuta samma aflöningsförmåner som föreståndarne i sistnämnda båda städer och således fått sina tjänstgöringspenningar förhöjda till 1,500 kronor;

att lärarne vid navigationsskolorna för sina ökade göromål skulle bekomma godtgörelse derigenom, att det arfvode, de hittills uppburit, uppfördes såsom fast aflöning med fördelning i lön och tjänstgöringspenningar samt med rätt till pension för dem vid 65 lefnads- och 35 tjänstår till hela beloppet af lönen jemte stadgade ålderstillägg;

att arfvodet för en extra lärare i ångmaskinlära i navigationsafdelningen med hänsyn till minskade göromål i följd af skolornas förändrade organisation nedsattes vid Stockholms, Göteborgs och Malmö skolor från 1,000 till 700 kronor och vid de öfriga från 800 till 500 kronor;

att ett arfvode till en extra lärare i författningskunskap vid hvarje navigationsskola i staten upptoges till belopp af 400 kronor.

De sålunda af komiterade och marinförvaltningen förordade förändringar i navigationsskolornas organisation och undervisningsplan ansåge departementschefen vara för dessa skolors ändamål fördelaktig, och då en skälig godtgörelse för ökad arbete till föreståndare och lärare i följd af den utsträckt undervisningstiden syntes af rättvisa och billighet förestafvad, vore mot hvad derutinnan blifvit föreslaget intet att erinra, desto mindre som den fördel af pension, som blifvit ifrågasatt för lärarne, vore lika mycket i läroverkens intresse som i lärarens, då det ju icke kunde vara med statens fördel förenligt att bibehålla och aflöna en lärare, som icke längre i följd af ålder kunde, till skada för eleverna och deras daning till skickligt befäl, nöjaktigt fullgöra undervisningsskyldigheten.

Marinförvaltningen hade föreslagit, att inskrifningspenningarna vid skolorna, hvilka hittills användts till premier, skulle användas till enahanda ändamål som terminsafgifterna, nemligen till instruments- och böckers underhåll, reparationer, m. m. Då inskrifningsafgifterna vid samtliga skolorna beräknats uppgå till mellan 4,000 och 5,000 kronor, skulle härigenom en nedsättning i den för instrument, böcker, reparationer m. m. bestämda andelen af statsanslaget till navigationsskolorna kunna vidtagas och en eljest behöflig förhöjning i detta anslag till följd af de nu ifrågasatta förändringarna med dessa skolor kunna undvikas; hvarför departementschefen ansåge sig böra biträda marinförvaltningens förberörda förslag i afseende på inskrifningspenningarnes framtida användande.

Komiterade hade föreslagit att en del navigationsskolor enligt reglementet den 1 juni 1877 åliggande befattning med undervisnings meddelande åt lokomotivförareelever skulle upphöra, och marinförvaltningen hade instämt häruti under anförande att rättigheten till sådan under-

visning blifvit så sparsamt begagnad, att under de tre senaste åren endast 2 af den statens jernvägar tillhörande personal aflagt lokomotivförareexamen, samt att, om förslaget vunne bifall, jernvägsstyrelsen ingalunda torde komma i förlägenhet för anordnande inom eget förvaltningsområde af den undervisning, som för lokomotivförares utbildning kunde vara erforderlig.

Sedan, efter hvad departementschefen inhemtat, jernvägsstyrelsen på derom från marinförvaltningen gjord förfrågan förklarar sig icke hafva något emot denna förändring att påminna och då utbildning af lokomotivförare borde få anses för navigationsskolornas egentliga ändamål främmande, har departementschefen funnit den ifrågavarande förändringen lämplig och att fördenskull ur förslaget till navigationsskolornas stat borde uteslutas det för berörda ändamål af Riksdagen anvisade anslag 1,800 kronor.

Vid granskning af Kongl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet ansett den ifrågasatta indragningen af navigationsskolan i Strömstad icke böra till bifall förordas. Genom en sådan indragning skulle nemligen å den långsträcktä vestkusten, som bebos af landets mest sjöfartsidkande befolkning, endast finnes *en* skola för utbildning i navigation, nemligen navigationsskolan i Göteborg. Detta synes dock icke lämpligt, helst som lefnadskostnaderna måste ställa sig betydligt dyrare i Göteborg än i en mindre stad, och af det långa afståndet från den norra delen af vestkusten till Göteborg sannolikt vore att befara, att denna dels befolkning skulle vid indragning af skolan i Strömstad komma att se sig nödsakad att i Norge söka vinna önskad utbildning för sjöfart. Skulle någon af de nuvarande navigationsskolorna anses böra indragas, finner utskottet snarare någon af de på östra kusten förlagda, exempelvis den i Visby eller den i Vestervik, böra i sådant hänseende ifrågakomma. Att, såsom förenämnda motionär afsett, förflytta den i Strömstad förlagda skolan till någon mera centralt belägen plats på vestkusten synes utskottet icke heller lämpligt, då ju redan i Göteborg finnes en centralt belägen skola. Härtill kommer att, enligt hvad utskottet förnummit, stadsfullmäktige i Strömstad den 31 januari innevarande år beslutit, att, i betraktande deraf att navigationsskolan derstädes från sjöfartens synpunkt vore behöflig, staden skall åtaga sig att, derest skolan komme att fortsättas, fortfarande upplåta fri lokal därför äfvensom bostad åt föreståndaren.

Utskottet, som mot de af Kongl. Maj:t i öfrigt föreslagna förändringarna i staten för navigationsskolorna icke haft något att erinra, föreställer sig att de för bibehållande af navigationsskolan i Strömstad nödiga medel, nemligen till aflöning åt en föreståndare 2,800 kronor och åt en lärare 1,500 kronor samt till arfvoden åt två extra lärare 900 kronor, eller tillsammans 5,200 kronor, skulle kunna beredas, utan att den nu gällande statens slutsumma, 94,650 kronor, behöfde öfverskridas, i synnerhet som redan det belopp, 1,800 kronor, hvarmed Kongl. Maj:t föreslagit att densamma skulle minskas, torde för ändamålet vara att tillgå. Återstående 3,400 kronor har utskottet, efter inhemtade upplysningar, ansett lämpligen kunna vinnas genom nedsättning dels i anslagsbeloppet till »extra lärarekrafter vid behof efter Kongl. Maj:ts bestämmande» från 6,000 kronor till 3,000 kronor dels ock i anslagsbeloppet till Kongl. Maj:ts disposition från 1,500 kronor till 1,100 kronor. Hvad den förra nedsättningen beträffar är det naturligt, att behofvet af extra lärarekrafter i synnerhet vid navigationsskolan i Göteborg skall minskas genom inrättande af en föreståndare- och tre lärareplatser vid skolan i Strömstad, och hvad den senare nedsättningen angår, har utskottet funnit, att under åren 1887, 1888 och 1889 icke mer än 900 kronor stått till Kongl. Maj:ts disposition å staten för navigationsskolorna, hvarför det af utskottet föreslagna beloppet 1,100 kronor må synas för ändamålet tillräckligt.

Vid detta utlåtande finnes såsom bil. C fogadt Kongl. Maj:ts förslag till stat för navigationsskolorna, med iakttagande af de förändringar deri, utskottet sålunda velat förorda.

Under åberopande af hvad nu blifvit anfördt, hemställer utskottet:

a) att Kongl. Maj:ts förslag derom, att navigationsskolan i Strömstad må vid utgången af augusti månad år 1890 indragas, icke må vinna Riksdagens bifall äfvensom att herr J. A. Johanssons motion om samma skolas förflyttning må af Riksdagen afslås;

b) att, vid bifall till mom. a), Riksdagen må, med godkännande af Kongl. Maj:ts förslag om upphörande af undervisnings meddelande åt lokomotivförareelever vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö, medgifva, att det därför anvisade anslagsbelopp, 1,800 kronor, användes för andra navigations-skolornas behof, till följd hvaraf anslaget till under-

visningsanstalter för sjöfart kommer att vid sitt nuvarande belopp af 94,650 kronor bibehållas; samt

c) att Riksdagen må godkänna det vid detta utlåtande såsom bil. C fogade förslag till stat för navigationsskolorna i riket att tillämpas från och med år 1891, med förklarande:

att skolornas föreståndare och lärare i navigationsafdelningen skola, då de uppnått 65 lefnads- och 35 tjänsteår, vara förpligtade att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå, Kongl. Maj:t dock obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå; samt

att föreståndare eller lärare i navigationsafdelningen, som i minst tre år lidit af lamhet, blindhet, döfhet eller vansinne, utan att anledning förefinnes, att han kan återvinna tjänstbarhet, må, sedan detta förhållande blifvit genom föregående undersökning vederbörligen utredt, kunna utan egen ansökning från tjänsten skiljas mot åtnjutande under sin återstående lifstid af pension från allmänna indragningsstaten till belopp, motsvarande innehafvande lön.

Öfriga ordinarie anslag.

*Angående
öfriga ordi-
narie anslag.*

10:o. Beträffande öfriga, här ofvan ej omnämnda ordinarie anslag under denna hufvudtitel, har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon förändring; och får utskottet hemställa,

att samtliga de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel, hvilka här ofvan icke blifvit särskildt omförmälda, må i 1891 års riksstat upptagas till oförändrade belopp, dock att anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. må få till beloppet jemkas i den mån, som för jemnande af hufvudtitelns slutsumma kan finnas erforderligt.

Extra anslag.

Förutom det extra anslag å 50,000 kronor, om hvilket utskottet här ofvan under punkt 3:o meddelat yttrande, hafva för *tillfälliga behof* inom sjöförsvaret följande extra anslag för år 1891 ifrågakommit.

Fartygsmateriel.

11:o. Till *fullbordande af pansarbåten Göta* har Kongl. Maj:t på extra stat för år 1891 äskat 495,000 kronor, eller det belopp, med afdrag af öretal, som återstode oanvisadt af det vid 1887 års riksdag beviljade anslag, 2,868,000 kronor, till byggande af nämnda pansarbåt. Utskottet hemställer,

Angående anslag till fullbordande af pansarbåten Göta.

[14.]

att Riksdagen må för fullbordande af pansarbåten Göta på extra stat för år 1891 anvisa ett belopp af 495,000 kronor.

12:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för byggande af *en pansarbåt af »Sveas» cert* bevilja ett belopp af 2,868,000 kronor och deraf till utgående på extra stat för år 1891 anvisa 868,000 kronor. Uti en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 20) har herr *Mankell* yrkat, bland annat, att Riksdagen icke måtte bevilja anslag till den ifrågasatta tredje pansarbåten af Sveas cert, men i stället bevilja 400,000 kronor till byggande af en mindre pansarbåt af beskaffenhet, som i motionen närmare angifves.

Angående anslag till en pansarbåt af »Sveas» cert.

[15.]

Såsom af statsrådsprotokollet inhemtas å sid. 23, hade marinförvaltningen föreslagit, att Kongl. Maj:t måtte för byggande af två pansarbåtar af Sveas cert äska ett belopp af 5,736,000 kronor och deraf för år 1891 1,405,000 kronor. Då emellertid af de extra anslag, som departementschefen ansåge böra äskas för år 1891, till nya pansarfartyg icke kunde afses mera än 868,000 kronor, och genom fördelning af detta anslagsbelopp på två båtar fullbordandet af den tredje pansarbåten, hvilken vore för erhållandet af det första tretalet pansarbåtar eller den taktiska enhet, man tänkt sig, synnerligen vigtig, blefve uppskjutet, ansåge departementschefen sig böra tillstyrka Kongl. Maj:t att

af Riksdagen för år 1891 äska anslag till påbörjande af allenast *en* pansarbåt; och då pansarbåten Svea visat sig såsom en för våra förhållanden och med afseende å dess relativa prisbillighet synnerligen lämplig typ, mot hvilken, såvidt departementschefen hade sig bekant, ingen afsevärd anmärkning från något håll förekommit, syntes honom denna typ fortfarande hos oss böra tjena såsom förebild vid byggandet af pansarbåtar, om än, i likhet med hvad redan blifvit iakttaget med systerbåten Göta, det nya fartygets längd skulle komma att något ökas och dess bredd minskas, för att i förening med ökad maskinkraft söka så långt möjligt vore erhålla ännu större fart, hvarjemte ett ökad antal snabbskjutande kanoner skulle tillkomma, allt utan att under nu gällande prisleförhållanden härigenom kostnaden för fartyget i dess helhet skulle blifva större än för pansarbåten Svea.

Beträffande de skäl, herr Mankell anført till stöd för sin åsigt om att pansarfartyget Sveas typ vore olämplig för vårt sjöförsvaret och i stället pansarbåtar af mindre cert borde anskaffas, får utskottet hänvisa till motionen.

Vid pröfning af Kongl. Maj:ts förevarande förslag, har utskottet ansett sig i sammanhang dermed jemväl böra taga Kongl. Maj:ts öfriga framställningar om anvisande af extra anslag under denna hufvudtitel i öfvervägande. Genom ett sådant gemensamt skärskådande af behoven varder det nemligen lättare att väga dem mot hvarandra och tillse, att det viktigare blir förr tillgodosedt än det mindre angelägna och att det hela hålles inom de gränser, som nödig hänsyn till statens öfriga utgifter måste uppställa. De äskade extra anslagen under denna hufvudtitel uppgå till sammanlagdt belopp af 2,682,000 kronor och afse, med undantag af ofvannämnda anslag å 50,000 kronor, samtliga anskaffning af ny materiel för flottan.

Sedan genom de beslut, Riksdagen år 1887 fattat, flottan erhållit såväl erforderligt befäl som, med båtsmaushållets sättande på vakans, en tidsenligt organiserad sjömanscorps, torde nu böra sörjas för anskaffning af bättre och fullständigare materiel för att flottan skall kunna intaga den ställning, som landets försvar kräfver. Hvad i sådant hänseende må synas erforderligt hafva åtskilliga under de senare åren tillsatta komitéer sökt utreda, fullständigast sjöförsvarkomitén, som den 10 augusti 1882 afgifvit betänkande och förslag angående sjöförsvarets ordnande. I detta betänkande yttrar sig komi-

tén (sid. 38): »För att rätt kunna samverka med hären och fylla sin uppgift i försvaret af vårt hafomflutna land måste sjövapnet för den skull nödvändigt ega fartyg så beskaffade med hänseende till fart och sjöduglighet, att de må kunna hastigt flytta sig till hvilken hotad punkt som helst af vår långsträckta kust, och så starka beträffande pansar och bestyckning, att de, der förhållandena icke äro allt för ogynnsamma, förmå att upptaga striden mot fiendens pansarfartyg. De måste vara sådana, att de kunna deltaga i försvaret af våra öar, Gotland och Öland, att de kunna utföra den väpnade rekognoscörens rol, att de, när tillfälle dertill yppar sig, kunna angripa fiendens landstigningsflotta, vare sig under vägen eller i det för honom måhända farligaste ögonblicket, vid sjelfva landstigningstillfället, och slutligen böra de från de många utfallspunkter, våra skärgårdar och exempelvis sundet emellan fastlandet och Öland erbjuda, kunna oföväntadt frambräta, störande och försvärande fiendens nödvändiga förbindelser med eget land. Men deras storlek och djupgående måste tillika afpassas så, att fartygen må kunna framgå i vår skärgård och derstädes uppträda.» Sjöförsvarskomitén hade funnit den utaf 1879 års certkomité föreslagna fartygstyp, pansarbåten A (Sveas cert), öfverensstämma med de fordringar på en större sjögående pansarbåt, sjöförsvarskomitén sålunda uppställt, och jemväl ansett de af certkomitén i öfrigt föreslagna certter, nemligen två slags minbåtar, en större B för utskjutning af sjelfgående minor och en mindre C för stångminor samt en mindre pansarbåt D, hufvudsakligen afsedd för insjöarnas försvar, alla vara af beskaffenhet att böra vinna godkännande. Utom båtar af dessa typer erfordrades fartyg för öfning, transport och andra särskilda ändamål. Komitén hade vidare på å sid. 39 och 40 anförda skäl trott sig böra förorda, att för den närmaste framtiden nyanskaffningen borde omfatta ett antal af 3 pansarbåtar af certen A äfvensom för en million kronor minmateriel, och ehuru detta antal visserligen vore väl litet och inom en icke allt för lång tid borde efterföljas af till en början en grupp af ytterligare tre dylika pansarbåtar, ansåge komitén dock icke böra förnekas, att genom denna tillökning af stridsfartyg, ett icke obetydligt tillskott i försvarsförmåga vore vunnit och framför allt den rätta riktningen för en vidare utveckling af sjövapnet dermed beträdd.

De åsikter, som sjöförsvarskomitén sålunda uttalat, hafva godkänts och legat till grund vid bestämmande af den materiel, som under de senare åren nyanskaffats. Såsom af statsrådsprotokollet inhemtats, har också den praktiska erfarenhet, som af fackmän vunnits om pansar-

båten Svea, hvars cert motionären velat ur flottan utmönstra, till fullo bestyrkt denna typs lämplighet för vårt sjöförsvaret. Att äfven pansarbåtar af mindre typ, hvilken certkomitén kallat cert D och som synes föresväfvat motionären, likaledes äro för vårt sjöförsvaret, särskildt för försvaret af våra insjöar, behöfliga, vill utskottet så mycket mindre bestrida, som äfven sjöförsvarskomitén föreslagit typen D till användning; men utskottet har, i likhet med Kongl. Maj:t, ansett det vara i främsta rummet af nöden att erhålla det tretal större sjögående pansarbåtar af Sveas cert, hvilket skulle komma att bilda den taktiska enhet, man ansett för våra förhållanden lämplig.

Om således de af sjöförsvarskomitén uttalade åsigterna om vår flottas uppgift i krig och de fartygstyper, som med afseende å denna uppgift böra användas, hittills ansetts vara efter så noggrant och sakkunnigt bepröfvande fattade, att de förtjenat att vid nyanskaffning af materiel tillämpas, är utskottet ock af den mening, att storleken af det extra anslag, komitén föreslagit böra årligen till flottans nybyggnad anvisas, blifvit med hänsyn till flottans oundgängligaste behof och statens tillgångar så omsorgsfullt afvägdt, att förslaget äfven i denna del bör läggas till grund för beslut i förevarande fråga. Komitén har nemligen uti det förslag till sjöförsvarsbudget, komitén uppgjort, uppfört såsom extra anslag 2,000,000 kronor, deraf till nybyggnad och de nybyggda fartygens utredning 1,900,000 kronor samt till minmateriel och diverse ändamål 100,000 kronor. I enlighet med detta förslag skulle alltså det sammanlagda beloppet af de utaf Kongl. Maj:t nu äskade extra anslagen, hvilka hufvudsakligen äro afsedda för flottans förnyelse, icke lämpligen böra bestämmas högre än till 2,000,000 kronor, men då det ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, hvilket sjöförsvarskomitén föreslog skulle från det belopp, 1,078,000 kronor, hvarmed det år 1882 utgick, nedsättas till 1,000,000 kronor, numera utgår med 1,200,000 kronor, har utskottet ansett, att sålunda öfverskjutande 200,000 kronor böra påräknas till flottans nybyggnad och således de extra anslagen icke böra anvisas till högre belopp än sammanlagdt 1,800,000 kronor. Dervid har utskottet icke förbisett, att en del af anslaget till flottans nybyggnad för närvarande användes till dagaflöningar, men föreställt sig att, i samma mån som afgang sker på reservstaterna, medel torde kunna blifva tillgängliga för bestridande af dessa aflöningar. Såsom här nedan synes, har utskottet i ofvanberörda belopp, 1,800,000 kronor, inräknat det anslagsbelopp, 50,000 kronor, som nu utgår till och ännu en tid torde erfordras för genomförande af beslutad lönereglering för flottan.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och efter vägande af de olika anslagsbehofven mot hvarandra, har utskottet till nedbringande af den utaf Kongl. Maj:t äskade anslagssumman å extra stat för år 1891, 2,682,000 kronor, till förenämnda belopp 1,800,000 kronor, ansett följande anslagsposter lämpligen böra nedsättas, nemligen extra anslaget för år 1891 till en pansarbåt af »Sveas» cert från 868,000 kronor till 500,000 kronor, anslaget till artillerimateriel från 770,550 kronor till 336,000 kronor samt anslaget till fasta minförsvaret från 179,450 kronor till 100,000 kronor. Under iakttagande häraf skulle å extra stat för år 1891 komma att anvisas:

till fullbordande af pansarbåten Göta, såsom redan i punkten 11:o hemstälts,.....	kr.	495,000: —
» en pansarbåt af »Sveas» cert	»	500,000: —
» anskaffande af en 2:a klassens kanonbåt	»	244,000: —
» artillerimateriel	»	336,000: —
» fasta minförsvaret	»	100,000: —
» sjelfgående minor	»	75,000: —
» löneregleringen för flottan, såsom redan i punkten 3:o hemstälts,	»	50,000: —
		<hr/>
		eller tillsammans kronor 1,800,000: —

Med hänvisning till hvad utskottet här nedan i punkterna 13:o—16:o kommer att föreslå, får utskottet alltså hemställa:

a) att Riksdagen, med afslag å herr Mankells motion i denna del, må till en pansarbåt af Sveas cert bevilja 2,868,000 kronor och deraf på extra stat för år 1891 anvisa 500,000 kronor;

b) att herr Mankells motion i hvad den afser anvisande af 400,000 kronor till en mindre pansarbåt icke må af Riksdagen bifallas.

13:o. Till *anskaffande af en 2:dra klassens kanonbåt* har Kongl. Maj:t på extra stat för år 1891 äskat 244,000 kronor.

Uti ofvannämnda inom Första Kammaren väckta motion (n:o 20) har herr *Mankell*, på anförda skäl, föreslagit bland annat, att Riksdagen icke måtte bevilja anslag till den ifrågasatta obepansrade kanonbåten af andra klassen.

Angående anslag till en 2:dra klassens kanonbåt.
[16.]

Såsom i statsrådsprotokollet upplyses (sid. 24), har departementschefen ansett, att då af de tio 2:dra klassens kanonbåtar, som byggdes under åren 1856—63, nu återstode endast fem i tjenstbart skick, hvilka inom kort tid måste komma att dela syskonfartygens öde, enär de icke mycket längre kunde förtjena ett underhåll, som med hvarje år blefve allt kostsammare, det vore angeläget att vidtaga åtgärd för deras ersättning så småningom, om äfven med ett mindre antal dylika båtar. Ostridigt vore nemligen att dessa fartyg gjort stort gagn såsom öfnings- och transportfartyg äfvensom genom det bistånd, som med desamma årligen under vintermånaderna kunnat lemnas hjälpbehöfvande handels- och fiskefartyg på vestkusten; och om än de äldre fartygen, med deras nuvarande svaga bestyckning, ringa maskinkraft och fart samt relativt stora bränsleåtgång, för krigsändamål varit mindre tidsenliga, så kunde dock, vid nybyggnad af båtar af samma klass, dessa olägenheter med nutidens hjälpmedel undanröjas eller väsentligen förminskas utan jemförelsevis ökad kostnad.

Departementschefen hade för den skull låtit upprätta förslag till en ny 2:dra klassens kanonbåt och dervid låtit tillse, att, jemte det fartyget skulle i förhållande till sin storlek och beskaffenheten blifva ett för krigsändamål fullt lämpligt fartyg, det tillika skulle komma att motsvara alla de fordringar i öfrigt, som man skäligen kunde ställa på ett dylikt fartyg. Afsedt att blifva 20 fot längre än de äldre kanonbåtarne af samma cert, skulle fartyget förses med tillräcklig maskinkraft för att framdrifva detsamma med ungefär samma hastighet som våra 1:sta klassens kanonbåtar, samt kunna användas både såsom bogserbåt och som isbrytare, hvarjemte det skulle förses med lämplig dykeriattiralj. Båten vore beräknad att föra 3 à 4 lång- och snabbskjutande kanoner och dess inredning vore så anordnad, att den under fredstid kunde efter omständigheter och behof användas antingen såsom öfnings- och transportfartyg eller såsom depôt för minbåtar, till hvilket sistnämnda ändamål nu måste användas 1:sta klassens kanonbåtar, hvilka både vore mindre lämpliga härtill och dessutom mycket mera kostsamma. Kostnaden för en så beskaffad 2:dra klassens kanonbåt i fullständigt skick med bestyckning och utredning skulle uppgå till 244,000 kronor.

Ett fartyg med förenämnda egenskaper skulle såväl under fredssom krigsförhållanden blifva af mycket stor nytta och då vi, sedan de ännu tjenstbara äldre 2:dra klassens kanonbåtar icke längre vore användbara, icke egde ett enda lämpligt fartyg till manskapstransporter och småexpeditioner af skilda slag eller till bistånd åt handels- och

fiskefartyg på vestkusten under vintern samt flottan för närvarande saknade lämpligt bogser- och isbrytarefartyg, hade departementschefen icke tvekat att nu tillstyrka Kongl. Maj:t att hos Riksdagen äska anslag till en dylik ny 2:dra klassens kanonbåt.

Då den användning, nu föreslagna kanonbåt är afsedd att erhålla, synes utskottet af synnerlig vigt, får utskottet, med hänvisning till hvad utskottet i punkt 12:o af detta utlåtande anfört, hemställa,

att Riksdagen, med afslag å herr Mankells motion i denna del, må till anskaffande af en 2:dra klassens kanonbåt på extra stat för år 1891 anvisa 244,000 kronor.

Artillerimateriel.

14:o. Till anskaffning af *artillerimateriel* har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1891 bevilja 770,550 kronor.

Af statsrådsprotokollet inhemtas å sid 26, att marinförvaltningen såsom behöfliga anslag under år 1891 anmält:

till anskaffning af artillerimateriel för flottans fartyg...	kr. 420,550: —
» skjutförsök m. m.	» 10,000: —
samt till anskaffning af artillerimateriel för sjöbefästningarne vid Karlskrona	» 371,050: —

eller tillhopa kronor 801,600: —

Departementschefen hade emellertid vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t förklarar sig anse att, enär samtliga dessa behof icke kunde inom de påräkneliga anslagsbeloppen tillgodoses, samt en del andra anskaffningar synts honom vara för sjöfästningarna och de redan befintliga fartygens försättande i effektivt skick i enlighet med fastställda bestyckningsplaner mer angelägna än en del af de utaf marinförvaltningen upptagna, för berörda ändamål borde af Riksdagen på extra stat för år 1891 äskas ett till 770,550 kronor minskadt belopp, fördeladt å de olika anslagskrafven såsom af statsrådsprotokollet (sid. 26) närmare inhemtas.

Hänvisande till hvad här ofvan under punkt 12:o anförts, får utskottet hemställa,

att till anskaffning af artillerimateriel ett belopp af 336,000 kronor må på extra stat för år 1891 anvisas.

*Angående
anskaffning
af artilleri-
materiel.*

[17.]

Fasta minförsvaret.

Angående
anslag till
fasta min-
försvaret.

[18.]

15:o. Till *fasta minförsvaret* har Kongl. Maj:t på extra stat för år 1891 äskat ett belopp af 179,450 kronor.

Såsom af statsrådsprotokollet inhemtas (sid. 27) hade de för detta försvar af marinförvaltningen upptagna anslagsbehof afsett endast minmateriel samt tänd- och syftstationer för minpositionerna vid inloppen till Karlskrona och i Söderteljeviken. Då likväl enligt departementschefens förmenande äfven nödig minmateriel för andra minspärningar borde, i den mån befintliga tillgångar nu medgäfvit, anskaffas, hade han, efter från marinförvaltningen infortrade upplysningar i detta hänseende, ansett för närvarande följande anslag till fasta minförsvaret erforderliga, nemligen:

till minmateriel	kr. 114,450: —
» syft- och tändstationer	» 50,000: —
jemte det för minväsendets utveckling af marinförvaltningen föreslagna belopp.....	» 15,000: —
	<hr/>
	Summa kr. 179,450: —,

och i enlighet härmed tillstyrkt Kongl. Maj:t att föreslå Riksdagen att till fasta minförsvaret för år 1891 bevilja ett extra anslag af 179,450 kronor.

Med hänvisning till hvad utskottet i punkten 12:o af detta utlåtande anfört, hemställer utskottet,

att till fasta minförsvaret ett belopp af 100,000 kronor må på extra stat för år 1891 anvisas.

Rörliga minförsvaret.

Angående
anslag till
rörliga min-
försvaret.

[19].

16:o. Kongl. Maj:t har slutligen föreslagit, att till anskaffande af *sjelfgående minor* måtte anvisas ett extra anslag af 75,000 kronor.

Till påbörjande af en andra utredning minor för de minbåtar, flottan redan egde, hade marinförvaltningen, såsom af statsrådsprotokollet (sid. 27) synes, föreslagit ett extra anslag å 75,000 kronor. Derjemte erfordrades till anskaffande af *en* utredning sjelfgående minor för de minbåtar, till hvilka Riksdagen senast beviljat anslag, 75,000 kronor.

Då tillgångarne endast medgåfve att nu fylla ett af dessa behof, af hvilka det sistnämnda vore det viktigaste, har departementschefen emellertid hemställt, att till sjelfgående minor för de minbåtar, till hvilka Riksdagen senast beviljat anslag, måtte begäras ett extra anslag för år 1891 å 75,000 kronor.

Under åberopande af hvad utskottet i punkt 12:o af detta utlåtande anfört, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till anskaffande af sjelfgående minor på extra stat för år 1891 anvisa 75,000 kronor.

Stockholm den 14 april 1890.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

vid punkten 9:o (angående undervisningsanstalterna för sjöfart):

af herrar vice talmannen *L. O. Larsson* och *S. Nilsson*;

vid punkten 12:o (angående anslag till en pansarbåt af »Sveas» cert):

af herrar *L. Jönsson*, *S. Nilsson*, *P. Pehrson*, *A. Persson*, *N. Petersson*, *J. Jonsson* och *J. Anderson*, hvilka yrkat, att utskottet måtte tillstyrka, att Kongl. Maj:ts förslag om beviljande af anslag för byggande af en pansarbåt af »Sveas» cert icke måtte af Riksdagen bifallas;

af vice talmannen herr *L. O. Larsson*, som yrkat, att i motiveringen å sid. 18 efter det stycke, som slutar med orden: »för våra förhållanden lämplig», måtte införas en mening af följande lydelse:

»Då utskottet således ansett sig böra tillstyrka anskaffandet af en tredje pansarbåt af »Sveas» cert, har utskottet på samma gång velat framhålla vigten deraf, att vid denna anskaffning leveransanbud måtte infordras, samt att de lägsta anbuden måtte varda antagna, derest desamma i öfrigt lemna full trygghet för staten».

vid punkten 13:o (angående anslag till en andra klassens kanonbåt):
af herrar *L. Jönsson, S. Nilsson, P. Pehrson, A. Persson, N. Petersson, J. Jonsson, J. Anderson* och *L. F. Odell*, hvilka ansett, att Kongl. Maj:ts framställning i ämnet bort af utskottet afstyrkas;

vid punkten 14:o (angående anskaffning af artillerimateriel):
af herrar *L. Jönsson, S. Nilsson, P. Pehrson, A. Persson, N. Petersson, J. Jonsson, J. Anderson, H. Andersson, L. F. Odell* och *L. P. Mallmin*, hvilka yrkat, att utskottet måtte hemställa, att till anskaffning af artillerimateriel ett belopp af 200,000 kronor måtte på extra stat för år 1891 anvisas.

Herr *H. P. P. Tamm* har begärt få antecknadt, att han icke inom utskottet deltagit i behandlingen af förestående hufvudtitel.

Likaledes har här skolat antecknas, att vice talmannen herr *L. O. Larsson* icke varit närvarande vid beslutet angående de i punkterna 13:o och 14:o af förestående utlåtande upptagna ärenden.

Bilagor.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1890 års riksstat anslår:							
Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jem- förlig anvisning, på <i>förslag</i> .				Summa.	
		Friheter.		Ersättningar.			
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
26,800	—	—	—	—	—	26,800	—
38,600	—	—	—	—	—	38,600	—
S:gr 82,400		—	—	—	—	82,400	—
1,445,734	—	—	—	—	—	1,445,734	—
32,000	—	—	—	—	—	32,000	—
6,400	—	—	—	—	—	6,400	—
287,500	—	—	—	—	—	287,500	—
452,450	—	—	—	—	—	452,450	—
—	—	75,500	—	26,400	—	101,900	—
114,000	—	—	—	—	—	114,000	—
100,000	—	—	—	—	—	100,000	—
S:gr 2,438,084		75,500	—	26,400	—	2,539,984	—
Trp:t 2,520,484		75,500	—	26,400	—	2,622,384	—

Sjöförsvars-

Departementschefen
 Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli
 Marinförvaltningen

Flottans

Aföning för flottans corpser och stater. Nuva-
Ökas med
 Ålderstillägg, *förslagsanslag*
 Pensionering af reservbefäl, *förslagsanslag*, högst...
 Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna,
 Naturaunderhåll, *förslagsanslag*
 Båtsmansindelningen
 Ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge
 Lindring i rustnings- och roteringsbesvären, *för-*
Minskas med

Litt. A.

riksstatens Femte hufvudtitel.

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jem- förlig anvisning, på <i>förslag</i> .				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
departementet.									
.....		17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
samt kommandoexpeditionen		26,800	—	—	—	—	—	26,800	—
.....		38,600	—	—	—	—	—	38,600	—
S:gr		82,400	—	—	—	—	—	82,400	—
personal.									
rande belopp		1,445,734	—						
.....		67,000	—					1,512,734	—
.....								32,000	—
.....								6,400	—
<i>reservationsanslag</i>		287,500	—					287,500	—
.....		452,450	—					452,450	—
.....				75,500	—	26,400	—	101,900	—
län och Södra Möre härad af Kalmar län		114,000	—					114,000	—
<i>slagsanslag</i> . Nuvarande belopp		100,000	—						
.....		20,000	—					80,000	—
S:gr		2,485,084	—	75,500	—	26,400	—	2,586,984	—
Trp:t		2,567,484	—	75,500	—	26,400	—	2,669,384	—

1890 års riksstat anslår:									
Anvisning i kontant.	Indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag.						Summa.		
	Frihoter.		Ersättningar.						
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.		
Trp:t	2,520,484	—	75,500	—	26,400	—	2,622,384	—	Flottans
	1,200,000	—	—	—	—	—	1,200,000	—	Flottans nybyggnad och underhåll, <i>reservations-</i>
	670,000	—	—	—	—	—	670,000	—	Diverse
	72,400	—	—	—	—	—	72,400	—	Flottans öfningar, <i>reservationsanslag</i>
	39,820	—	—	—	—	—	39,820	—	Sjöbeväringens vapenöfningar, samt beklädnad och
	60,000	—	—	—	—	—	60,000	—	Undervisningsverken:
	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—	Sjökrigsskolan *)
	22,000	—	—	—	—	—	22,000	—	Skeppsgosseskolan
	39,000	—	—	—	—	—	39,000	—	Sjökarteverket, <i>reservationsanslag</i>
	19,175	—	—	—	—	—	19,175	—	Stipendier åt sjöofficerare under anställning i ut-
	23,000	—	—	—	—	—	23,000	—	Durschmarchkostnader, <i>reservationsanslag</i> . Nuva-
	46,902	—	—	—	—	—	46,902	—	<i>Minskas</i> med
	12,500	—	—	—	—	—	12,500	—	Sjukvård
S:gr	1,019,797	—	—	—	—	—	1,019,797	—	Diverse behof
	1,200,000	—	405	—	4	—	1,200,409	—	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> .
	94,650	—	—	—	—	—	94,650	—	<i>Ökas</i> med
	9,000	—	—	—	—	—	9,000	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m, <i>förslags-</i>
	13,000	—	—	—	—	—	13,000	—	Extra utgifter
S:gr	1,316,650	—	405	—	4	—	1,317,059	—	
S:a	6,056,931	—	75,905	—	26,404	—	6,159,240	—	Han-

*) Häröfver kommer utskottet framdeles att afgifva utlåtande.

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jem- förlig anvisning, på förslag.				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.		
materiel.		2,567,484		75,500		26,400		2,669,384	
<i>anslag</i>		1,200,000		—		—		1,200,000	
anslag.		670,000		—		—		670,000	
ersättning därför, <i>förslagsanslag</i>		72,400		—		—		72,400	
	31,040:								
	8,780:	39,820		—		—		39,820	
		60,000		—		—		60,000	
ländsk tjenst eller kommendering utrikes		15,000		—		—		15,000	
rande belopp	22,000:								
	4,000:	18,000		—		—		18,000	
		39,000		—		—		39,000	
		19,175		—		—		19,175	
Nuvarande belopp	23,000:								
	2,000:	25,000		—		—		25,000	
<i>anslag</i>		46,902		—		—		46,902	
		12,500		—		—		12,500	
	S:gr	1,017,797		—		—		1,017,797	
deln.									
terna, <i>reservationsanslag</i>		1,200,000		405		4		1,200,409	
		94,650		—		—		94,650	
		9,000		—		—		9,000	
anstalterna för sjöfart och föreståndaren vid nau-		13,000		—		—		13,000	
	S:gr	1,316,650		405		4		1,317,059	
Summa		6,101,931		75,905		26,404		6,204,240	

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens
Femte hufvudtitel.

	Kronor.	ö.
Sjöförsvarsdepartementet.		
Till genomförande under år 1891 af lönerogeringen för flottan.....	50,000	—
» fullbordande af pansarbåten Göta.....	495,000	—
» påbörjande af en pansarbåt af »Sveas» cert.....	500,000	—
» anskaffande af en 2:dra klassens kanonbåt.....	244,000	—
» anskaffning af artillerimateriel.....	336,000	—
» fasta minförsvaret.....	100,000	—
» anskaffande af sjelfgående minor.....	75,000	—
Summa	1,800,000	—

Förslag

till stat för navigationsskolorna i riket.

	Fast lön.	Tjenstgöringspenningar.	Arfvoden med flera anslag.	Summa.	Summa. Summarum.
1 inspektör	—	—	1,500	1,500	
För undervisning i matematik och astronomi för kompetens till föreståndare för navigationsskola	—	—	800	800	
För undervisning i deviationslärare m. m. för dito dito	—	—	500	500	
3 föreståndare	1,800	1,500	—	9,900	
7 dito	1,800	1,000	—	19,600	
7 lärare i navigationsafdelningen.....	1,000	800	—	12,600	
9 d:o d:o	1,000	500	—	13,500	
3 extra lärare i ångmaskinlära i d:o	—	—	700	2,100	
7 d:o d:o d:o d:o	—	—	500	3,500	
10 d:o d:o i författningskunskap ..	—	—	400	4,000	
2 d:o d:o i matematik och maskinistafdelningen	—	—	1,800	3,600	
1 d:o d:o i d:o d:o	—	—	1,500	1,500	
3 d:o d:o i ångmaskinlära i d:o...	—	—	1,500	4,500	
Till extra lärarekrafter vid behof efter Kongl. Maj:ts bestämmande	—	—	—	3,000	
Till instruments, kartors, böckers och möblers underhåll etc.....	—	—	—	4,450	
Till Kongl. Maj:ts disposition.....	—	—	—	1,100	86,150
Skeppsbyggeriafdelningen vid skolan i Göteborg.					
1 lärare i skeppsbyggeri	—	—	3,000		
1 d:o d:o	—	—	1,800		
Till undervisningsmateriel	—	—	1,300		
Ersättning för lokal för undervisning i skeppsbyggeri	—	—	2,000		
D:o för instruments, kartors, böckers, möblers underhåll och förökande afvensom till reparationer, ved, ljus m. m., hvad skeppsbyggeriafdelningen beträffar.....	—	—	400	8,500	8,500
Summa.....	—	—	—	—	94,650